

kan ansee for retfærdigt og billigt. Hvad jeg derimod vil holde mig til, og tillade mig at udhæve for det høitærede Thing, det er, at ligesom de nuværende Møllere vistnok alle i god Tro have kjøbt og betalt deres Egen- domme, i den Formening, at de her omhand- lede Rettigheder ved Kjøbet bleve dem sikrede som reelle, til Møllerne hørende Rettigheder, saaledes er det bitterligt, at det i umindelige Tider, fra Mand til Mand, har været rods- fæstet i Folkets Bevidsthed, at der var knyttet reelle Rettigheder til Møllerne, og at Til- liden hertil har været saa stor, at netop Rettighederne ere blevne betalte i dyre Dømme. Dette er en Sandhed, som vistnok de Fleste og maaskee Alle her i Thinget ville er- kjende, og Ingen har vist tænkt paa, før maas- kee i den allersidste Tid, at disse Rettigheder i den Grad vilde blive anseete tvivlsomme, at de ved Regjeringsforanstaltninger ganske kunde tilintetgjøres. Naar Tilliden til disse Rettig- heder saaledes gennem Generationer, mellem Mand og Mand, ved Kjøb og Salg, i Han- del og Bændel, har rodsfæstet sig i Folkebevidst- heden, mener jeg, at dette har en stor Betyd- ning og Berettigelse. I saadanne Tilfælde me- ner jeg, at enhver Landstingsmand efter den Erfaring, han har om Sagen, og efter sin Samvittighed kan ved sin Afstemning virke til at udøve Retfærdighed og Billighed; og hertil er det, at jeg appellerer. Jeg har hørt et gammelt latinsk Ordsprog, som paa Dansk ly- der saaledes: „da gjælder det din Sag, naar din Naboes Bag brænder“. Der er mange Forhold, mine Herrer! som Grundloven vil give Anledning til at ordne og forandre; idag er det Møllernes Sag, der er paa Bane, en anden Dag maaskee vor egen. Lad os derfor ikke glemme at handle mod Andre, som vi ville, at man skal handle mod os; have vi dette for Die, naar vi efter Samvittighed afgive vore Stemmer, vil jeg trostigt afvente Udfaldet.

Indenrigsministeren: Med den fore- liggende Paragraph er egentlig Lovens hele Princip bragt under Forhandling. Jeg skal derfor tillade mig i Anledning af de forffjellige Uttringer, som ere fremkomne mod Lovens Grundsaetninger, at forelægge det høitærede

Thing nogle Bemærkninger til Dplysning om Regjeringens Ansueelse.

Naar vi først ville kaste Biet paa det Capitel i danske Lov, som omhandler Mølle- væsenet, og som er citeret i Motiverne til Lov- udkastet, da vilde vi see, at dette handler om Møllevæsenet paa Landet, og navnlig om Vandmøller. Landet var, som bekendt, den- gang langt vandrigrere end nu efter omtrent 200 Aars Forløb, og Vandkraften var saa godt som overalt over hele Landet tilstrækkelig til at drive Møllerne. Deraf fulgte imidlertid, at enkelte Steder, hvor der var tilstrækkeligt Vand med tilstrækkeligt Fald, fra Oldtiden havde egnet sig til Anlæg af Møller, og at disse vandrige Steder havde saadant Fortrin, at Mølleanlæg paa disse Steder kunde blive en højt fordeelagtig Næringsvei. Da Landet dengang for største Delen var i Godsiernes Besiddelse, blev ogsaa, som vi see af Loven, Møllerne forudsatte at svare Landgilde. Da nu det gamle Begreb om Hartforret atter hvilede paa Landgilden, saa bleve disse Møller tillige Besættingsgjenstande. Paa den Maade bleve altsaa vigtige Interesser knyttede til en Begrændsning af Møllernes Antal — og da sagde Christian den 5tes Lov i sin humane Billighed, at Landsbymøllernes Ret- skulde vige for Egnens Ret til beqvem Maling. Efterhaanden som deels Vandkraften aftog, Folkemængden blev talrigere, benyttede man Vindens Kraft til Møller; siden er Dampkraf- ten kommen til og har udøvet stor Indflydelse paa Møllevæsenet. Man kom da efterhaanden til at forlade den ældre Grundvold for Møl- lernes Begrændsning, og der blev en anden Grundvold for at bestemme Møllernes Antal. Man gik ud fra de samme Grundsaetninger, som i det Hele i den senere Tid fik Gyldighed i Henseende til Næringsdriften, at man vilde ordne denne saaledes, at enhver Næringsdri- vende fik saameget Næring sig anvist, at han derved kunde faae sit Underhold, der skulde være saamange Næringsdrivende, som Stedets Lærv, som vedkommende Districters Trang ud- fordrede. Da det imidlertid ikke ved alminde- lige Regler kunde bestemmes, hvad Districter- nes Trang udfordrede, saa kom man ind paa Bevillingsvæsenet, at den administrative Magt